

VILLKOR FÖR ÅLAND

M o t i o n till Finlands Riksdag angående inbyggarenes i
landskapet Åland tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen i stället
för fullgörande av v ä r n p l i k t.

Till Ålands landsting.

Allmänheten Regeringens proposition till Riksdagen, innehållande lag angående innebyggarnas i landskapet Åland tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen i stället för fullgörande av värnplikt, för utlåtandes avgivande nu tillställts Ålands landsting, giver oss detta sakförhållande anledning att, för att om möjligt bringa den segslitna åländska värnpliktsfrågan ur världen, i motionsväg söka få § 27 i värnpliktslagen ändrad därhän, att ålänningarna befrias från den kompensation, som regeringspropositionen åsyftar. Vi anhänga därför vördsamt att Landstinget ville besluta att till Riksdagen avlämna en motion i ärendet, och att vid avfattandet av denna motion följande omständigheter och synpunkter bliva beaktade.

Jämlikt moment 1 § 27 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, hro de åländska ynglingarna befriade från skyldigheten att fullgöra militärtjänst, men i dess ställe förpliktade att tjänstgöra vid lots- och fyrinrättningen. Ehuru detta utgör ett avsevärt steg mot det mål, till vilket ålänningarna i alla tider strävat, har denna åtgärd dock icke varit ägnad att tillfredsställa dem. Enligt deras förmenande hade steget bort tagas fullt ut längs den linje, som leder till en fullständig befrielse för dem att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Bestämmelsen om ålänningarnas tjänstgöringskyldighet vid lots- och fyrinrättningen är icke lyckligt funnen. Men torde därför all-

varligen kunna sätta ifråga, huruvida den nytta, som man tror sig komma att hava av öfvade ynglingars placering vid nämnda inrättning, verkligen skall komma att upväga de besvär, omak och kostnader, som genom denna anordning kunna uppstå. Föröfrigt torde myndigheterna kunna icke hava klart för sig, huru tjänstgöringen vid lots- och fyrinrättningen i praktiken skall ordnas. Under alla förhållanden måste man säga, att nyttan av denna tjänstgöring komma att bliva mycket minimal, ty närmast en åldersgrupp hunnit i någon mån bliva van vid sitt arbete, komma den att efterträdas av en ny sådan, alldeles främmande för sin uppgift.

Ur alla synpunkter hade det varit mer ändamålsenligt att vid uppgörandet av självstyrelselagen helt och hållet avskriva militärfrågan för ålänningarnas vidkommande. Även inom Ålandskommittén uttalades i tiden denna åsikt under framförande av mycket vägande skäl därför, ehuru kommittén sist och slutligen och i brist på annat utfann förslaget om tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen.

Genom Genève-konventionen av den 20 oktober 1921 - sålunda e f t e r självstyrelselagens tillkomst - hava Ålands-öarna neutraliserats och alla krigshandlingar på deras område avlysts. Vid sådant förhållande måste det vara mest förnuftsenslign att även öarnas befolkning befrias från varje slag av värnplikt, så mycket mer som densamma genom förenämnda beslut är betagen t.o.m. rätten att med vapen i hand uti förekommande fall värna sin hembygd. Hade berörda konventionsördrag tillkommit, förrän förslaget till den Åländska självstyrelselagen framlades, skulle Ålandskommittén otvivelaktigt icke funnit det möjligt att förorda någon som helst kompensation för värnplikten.

Då det sagts, att frågan om ålänningarnas värnplikt i anseende till deras fåtal icke spelar någon betydande roll vid rikets försvar, kan på lika goda skäl sägas, att deras tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen komme att sakna så gott som all betydelse. Fördelen av sistnämnda tjänstgöring bleve sålunda ingen, men nackdelen där-

av för landskapet och även för riket i dess helhet väsentlig.

Redan vid tillkomsten av 1878 års värnpliktslag insåg man landets nytta och fördel av att rederirörelsen såsom en av landets viktigaste näringsgrenar kraftigt omhuldas och inrymdes därför i denna lag ett stadgande därom, att de ynglingar, som ägnat sig åt sjömansbanan och därmed fortsatte, voro befriade från aktiv tjänstgöring. I betraktande därav och då det stora flertalet Åländska ynglingar dels idkar sjöfart och dels utbildar sig för sjömannens värv endast för att senare helt ägna sig åt rederinäringen, ävensom då den Åländska ynglingen helt säkert bättre tjäna sitt land genom att odelat ägna sin kraft åt seglation å handelsfartyg, än genom tjänstgöring å lots- eller fyrverkets fartyg, i det han genom östörd praktik i samt genom sitt medrödda intresse för handelssjöfartsnäringen komme att representera en kraft av icke ringa mått i landets rederinäring, som även ger en jämförelsevis stor tribut till lots- och fyrinrättningen, vilket med önskvärd tydlighet framgår bl.a. därav, att de Åländska rederierna årligen i lots- och fyravgifter erlagt betydande belopp, som, då rikets lagstiftning avser att åstadkomma en väsentlig höjning av sagda avgifter, under kommande år för landskapets vidkommande i betydande grad skall ökas, varigenom automatiskt landskapets ekonomiska stöd för lots- och fyrinrättningen i samma mån blir kraftigare och då sjömännen även erlägga avsevärda skatter i form av förtjänstavgifter, så talar även dessa omständigheter för att från de Åländska ynglingarna avlyftes skyldigheten att tjänstgöra vid verket.

Då den Åländska rederinäringen tillika utgör en viktig faktor i landets näringsliv och dessutom även direkt beskattas, ligger det i öppen dag, att välgrundade skäl föreligga för tillmötesgående av Ålänningarnas urgamla krav i denna sak.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi att Landstinget ville förena sig om följande ändrade lydelse av § 27 i Ålands självstyrelse.

selag:

" L a g

om ändring av lagen om självtvång för Åland, given den 6 maj 1920.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § 1 riksdagsordningen föreskriver, och med Ålands landstings bifall varder härigenom, med ändring av 27 § 1 lagen om självtvång för Åland, given den 6 maj 1920, stadgat att nämnda lagrum skall erhålla följande lydelse:

§ 27.

Landskapet Ålands inbyggare äro frikallade från skyldigheten att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Vad här ovan stadgats, gäller dock icke den, vilken efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland, där han skulle hava varit värnpliktig.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas må dock, där han det åstunder, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt.

Mariehamn den 29 november 1928.

Johannes Eriksson.	Martin Sjöblom
Jean Tärnroos	Matth. Järnroos
Spec. eftersees	Lailus Karlsson
Emil Karlsson	Hugo Eversberg
J. Brannan	Edvard Eriksson
Erik. Hadlin	Carl Carlsson
H. Blomroos	J. Sjöblom
Sig. Nordström	Ulf Hansen
Bernarphanon	Karl Rindholm
Andersholmberg	Gösta Löderlund
A. Th. Karlsson	Oskar Boman

Till Ålands landsting.

Alldenstund Regeringens proposition till Riksdagen, innehållande lag angående innebyggarnes i landskapet Åland tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen i stället för fullgörande av värnplikt, för utlåtandes avgivande nu tillställts Ålands landsting, giver oss detta sakförhållande anledning att, för att om möjligt bringa den segslitna åländska värnpliktsfrågan ur världen, i motionsväg söka få § 27 i värnpliktslagen ändrad därhän, att ålänningarna befrias från den compensation, som regeringspropositionen åsyftar. Vi anhölla därför vördsamt att Landstinget ville besluta att till Riksdagen avlåta en motion i ärendet, och att vid avfattandet av denna motion följande omständigheter och synpunkter bliva beaktade.

Jämlikt moment 1 § 27 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, äro de åländska ynglingarna befriade från skyldigheten att fullgöra militärtjänst, men i dess ställe förpliktade att tjänstgöra vid lots- och fyrinrättningen. Ehuru detta utgör ett avsevärt steg mot det mål, till vilket ålänningarna i alla tider strävat, har denna åtgärd dock icke varit ägnad att tillfredsställa dem. Enligt deras förmenande hade steget bort tagas fullt ut längs den linje, som leder till en fullständig befrielse för dem att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Bestämmelsen om ålänningarnas tjänstgöringsskyldighet vid lots- och fyrinrättningen är icke lyckligt funnen. Man torde därför all-

varligen kunna sätta ifråga, huruvida den nytta, som man tror sig komma att hava av öfvade ynglingars placering vid nämnda inrättning, verkligen skall komma att uppväga de besvär, omak och kostnader, som genom denna anordning kunna uppstå. Föröfrigt torde myndigheterna ännu icke hava klart för sig, huru tjänstgöringen vid lots- och fyrinrättningen i praktiken skall ordnas. Under alla förhållanden måste man säga, att nyttan av denna tjänstgöring komme att bli mycket minimal, ty så snart en åldersgrupp hunnit i någon mån bli van vid sitt arbete, komme den att efterträdas av en ny sådan, alldeles främmande för sin uppgift.

Ur alla synpunkter hade det varit mer ändamålsenligt att vid uppgörandet av självstyrelselagen helt och hållet avskrika militärfrågan för ålänningarnas vidkommande. Även inom Ålandskommittén uttalades i tiden denna åsikt under framförande av mycket vägande skäl därför, ehuru kommittén sist och slutligen och i brist på annat utfann förslaget om tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen.

Genom Genève-konventionen av den 20 oktober 1921 - sålunda e f t e r självstyrelselagens tillkomst - hava Ålands-öarna neutraliserats och alla krigshandlingar på deras område avlysts. Vid sådant förhållande måste det vara mest förnuftsensligt att även öarnas befolkning befrias från varje slag av värnplikt, så mycket mer som densamma genom förenämnda beslut är betagen t.o.m. rätten att med vapen i hand uti förekommande fall värna sin ^{egen} hembygd. Hade berörda konventionsfördrag tillkommit, förrän förslaget till den åländska självstyrelselagen framlades, skulle Ålandskommittén otvivelaktigt icke runnit det möjligt att förorda någon som helst compensation för värnplikten.

Då det sagts, att frågan om ålänningarnas värnplikt i anseende till deras fåtal icke ^{har} spelar någon betydande ^{roll} ~~roll~~ vid rikets försvar, kan på lika goda skäl sägas, att deras tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen komme att sakna så gott som all betydelse. Fördelen av sistnämnda tjänstgöring bleve sålunda ingen, men nackdelen där- ^{anna}

av för landskapet och även för riket i dess helhet väsentliga.

Redan vid tillkomsten av 1878 års värnpliktslag insåg man landets nytta och fördel av att rederirörelsen såsom en av landets viktigaste näringsgrenar kraftigt omhuldas och inrymdes därför i denna lag ett stadgande därom, att de ynglingar, som ägnat sig åt sjömannabanan och därmed fortsatte, voro befriade från aktiv tjänstgöring. I betraktande därav och då det stora flertalet åländska ynglingar dels idkar sjöfart och dels utbildar sig för sjömannens värv endast för att senare helt ägna sig åt rederinäringen, ävensom då den åländska ynglingen helt säkert bättre tjäna sitt land genom att odelat ägna sin kraft åt seglation å handelsfartyg, än genom tjänstgöring å lots- eller fyrverkets fartyg, i det han genom östörd praktik i samt genom sitt medfödda intresse för handelssjöfartsnäringen komme att representera en kraft av icke ringa mått i landets rederinäring, som även ger en jämförelsevis stor tribut till lots- och fyrinrättningen, vilket med önskvärd tydlighet framgår bl.a. därav, att de åländska rederierna årligen i lots- och fyraavgifter erlagt betydande belopp, som, då rikets lagstiftning avser att åstadkomma en väsentlig höjning av sagda avgifter, under kommande år för landskapets vidkommande i betydande grad skall ökas, varigenom automatiskt landskapets ekonomiska stöd för lots- och fyrinrättningen i samma mån blir kraftigare och då sjömännen även erlægga avsevärda skatter i form av förtjänstavgifter, så talas även dessa omständigheter för att från de åländska ynglingarna avlyftes skyldigheten att tjänstgöra vid verket.

Då den åländska rederinäringen tillika utgör en viktig faktor i landets näringsliv och dessutom även direkt beskattas, ligger det i öppen dag, att välgrundade skäl föreligga för tillmötesgående av ålänningarnas urgamla krav i denna sak.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi att Landstinget ville förena sig om följande ändrade lydelse av § 27 i Ålands självstyrelse.

selag:

" L a g

om ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i riksdagsordningen föreskriver, och med Ålands landstings bifall varder härigenom, med ändring av 27 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, stadgat att nämnda lagrum skall erhålla följande lydelse:

§ 27.

Landskapet Ålands inbyggare äro frikallade från skyldigheten att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Vad här ovan stadgats, gäller dock icke den, vilken efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland, där han skulle hava varit värnpliktig.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt.

Mariehamn den 29 november 1928.